

УДК 330.331:519.876.2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Бабина О. Є.

Кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економіки і менеджменту Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного.

Анотація. *Розвиток економічної системи є процесом еволюційної реалізації її потенціалу. Тому дослідження питань управління потенціалом та моделювання процесів його формування та реалізації були і залишаються актуальними. Управління потенціалом слід розглядати як частину (складову) управління підприємством, в процесі якої вирішуються такі задачі: оцінка величини сукупного потенціалу та його складових; формування достатньої та необхідної величини потенціалу; збалансування його структури; забезпечення ефективної реалізації потенціалу.*

В статті проведено декомпозицію його складових за функціональними елементами, серед яких виділено: виробничо-технологічний, маркетинговий, трудовий, фінансовий потенціал та потенціал управління. В процесі декомпозиції виділено інноваційну, інформаційну, знаннєву та екологічну складові, що в умовах розвитку сучасного суспільства є запорукою успішної реалізації стратегії підприємства, мінімізації ризиків як операційної, так і інвестиційної діяльності.

Інструментом, що забезпечує можливості формування, оцінки та аналізу різних сценаріїв управління потенціалом, є імітаційне моделювання, яке базується на методології системного аналізу. Автором сформовано концептуальну модель потенціалу, яка дозволяє частково формалізувати процес управління формуванням та реалізацією потенціалу підприємства, за рахунок чого підвищується ефективність управління підприємством та рівень досягнення ним цілей розвитку. При цьому необхідна величина потенціалу підприємства визначається поставленими цілями розвитку, умовами та рівнем реалізації потенціалу, а процес формування потенціалу передбачає визначення необхідної величини кожної складової та гармонізацію його величини та структури.

Ключові слова: *потенціал підприємства, соціально-економічна система, декомпозиція складових потенціалу, модель формування та реалізації потенціалу підприємства.*

Постановка проблеми. В умовах динамічного нестабільного зовнішнього середовища можливості забезпечення ефективної діяльності підприємств лежать в площині дослідження механізмів функціонування складних соціально-економічних систем. З точки зору структуризації систем за сутнісними основами їх функціонування у кожній системі виділяють потенціал. Досліджуючи потенціал підприємства, необхідно пам'ятати, що підприємство є соціально-економічною системою. Особливістю даних систем є не лінійність процесів, що відбуваються в них, відсутність однозначних причинно-наслідкових зв'язків. Ці особливості пояснюються наявністю в даних системах людського чинника, який, власне, і визначає цілі та інструменти розвитку системи та є головною умовою реалізації місії системи. Зазначені чинники актуалізують дослідження проблем моделювання процесів формування та реалізації потенціалу підприємств, як основного інструменту управління складними системами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань формування та ефективного використання потенціалу економічних систем, теоретико–методологічним питанням їх розвитку присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Серед них: Б. Є. Бачевський [1], А. Е. Воронкова [2], А. В. Дакус [3], І. В. Заблудська [1], Н. П. Масленикова [4], І. П. Отенко [5], Ю. С. Погорелов [2], О. О. Решетняк [1], Н. О. Сімченко [3]. Питання функціонування складних динамічних систем, моделювання їх поведінки досліджували Л. Г. Мельник [6], І. В. Прангішвілі [7], І. Р. Пригожин [8], Г. С. Пушной [9].

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Віддаючи належне працям науковців, які присвятили свої роботи проблематиці розвитку економічних систем та формуванню їх потенціалу, слід, однак, зазначити, що недостатньо дослідженими залишаються питання визначення рушійних сил та механізмів розвитку, питання моделювання процесів формування та реалізації потенціалу економічних систем в процесі їх розвитку.

Мета дослідження. Метою статті є формування концептуальних засад моделювання процесів формування та реалізації потенціалу підприємства.

Основні результати дослідження. Поняття «потенціал», «економічний потенціал» стосовно економічних систем різного рівня (економіки, галузі, регіону, підприємства) давно увійшли в науковий вжиток. Сформувався відповідний тезаурус суміжних, синонімічних понять, що розкривають сутність потенціалу економічної системи. Однак, дуже часто поняття потенціал ототожнюють з наявними ресурсами або резервами зростання, а питання управління потенціалом системи – з питаннями управління самою системою. Втім, потенціал – не наявний об’єкт (система), не фактично отримані результати, а сутнісна основа функціонування об’єкту (системи), його властивість забезпечувати реалізацію цілей. Тому, на думку автора, і поняття «управління потенціалом» коректніше формулювати як «формування та реалізація потенціалу», оскільки управляти можна об’єктом (системою), а не його властивістю. В процесі управління підприємством здійснюється вплив на його потенціал, тобто відбувається процес формування та/або реалізації потенціалу.

Зважаючи на вище зазначене, автор погоджується з думкою автора статті [10], що «базисом процесу формування підприємства, наділеного певним потенціалом, виступає системний підхід, а вираження сутності потенціалу повинно відобразитися через цільове призначення підприємства з урахуванням певного способу організації взаємодії між його складовими, які визначають кількісно та якісно ці можливості».

Досліджуючи питання моделювання потенціалу підприємства слід визначити взаємозв’язок між поняттями управління потенціалом і управління підприємством. Управління підприємством веде до змін в його стані, а значить змінює потенціал підприємства, як його властивість. Водночас, управління потенціалом слід розглядати як частину (складову) управління підприємством, в процесі якої вирішуються такі задачі: оцінка величини сукупного потенціалу та його складових; формування достатньої та необхідної величини потенціалу; збалансування його структури; забезпечення ефективної реалізації потенціалу.

Питання моделювання потенціалу підприємства в практичній площині проявляється необхідністю вирішення таких завдань:

- визначення необхідної та достатньої величини потенціалу підприємства для досягнення поставлених ним цілей з урахуванням наявних умов реалізації та ефективності;
- гармонізація окремих складових потенціалу для забезпечення його ефективного використання;

- вибору механізмів розвитку підприємства;
- визначення необхідної величини нарощення потенціалу за окремими складовими в залежності від потреб ринку, зовнішніх та внутрішніх умов та можливостей;
- оцінки ефективності реалізації наявного потенціалу.

З метою формування моделі формування та реалізації потенціалу підприємства автором було проведено декомпозицію складових потенціалу підприємства за функціональними елементами системи.

Метод декомпозиції дозволяє представити залежність сукупного економічного потенціалу підприємства від його окремих частин у вигляді елементів у вигляді елементарного функціонала:

$$P = f(x_i) \quad (1)$$

де x_i – i -й компонент потенціалу підприємства.

Цілеспрямована дія на будь-який i -й компонент потенціалу підприємства, змінює величину сукупного потенціалу підприємства. Для практичної реалізації методу декомпозиції при оцінці рівня використання економічного потенціалу необхідно упорядкувати окремі його компоненти і визначити взаємозв'язки між ними.

Зазвичай, виділяють 4 етапи процедури декомпозиції [11]. На першому етапі визначаються самостійні компоненти потенціалу. На другому робиться деталізація складових першого рівня. Третій рівень декомпозиції відповідним чином представляє структуру складових другого рівня. На цьому рівні потенціал деталізується за окремими видами. Четвертий рівень декомпозиції деталізує предмети діяльності в елементах третього рівня.

Для підприємств транспорту за функціональними елементами системи були визначені такі види потенціалу: виробничо-технологічний, маркетинговий, трудовий, фінансовий, потенціал управління. В таблиці 1 наведено запропоновану автором декомпозицію зазначених видів потенціалу.

Запропоновані складові потенціалу враховують інноваційну, інформаційну, знанневу та екологічну складові, що в умовах розвитку сучасного суспільства є запорукою успішної реалізації стратегії підприємства, мінімізації ризиків як операційної, так і інвестиційної діяльності. Слід зазначити, що виділені складові потенціалу другого рівня також можна розширювати, оскільки, наприклад, такі складові, як інноваційна, інформаційна, фінансова, присутні в усіх елементах другого рівня.

Таблиця 1.
Декомпозиція потенціалу підприємств за функціональними елементами

Потенціал підприємства транспорту		
1-й рівень декомпозиції	2-й рівень декомпозиції	3-й рівень декомпозиції (окремі складові)
Виробничо-технологічний	Технічний	Потенціал транспортних засобів
		Потенціал перевантажувального обладнання
	Технологічний	Потенціал існуючих технологій
		Потенціал нових технологій
	Виробничий	Потенціал організації виробництва
		Потенціал структури виробництва
	Ресурсний	Потенціал матеріальних запасів за видами

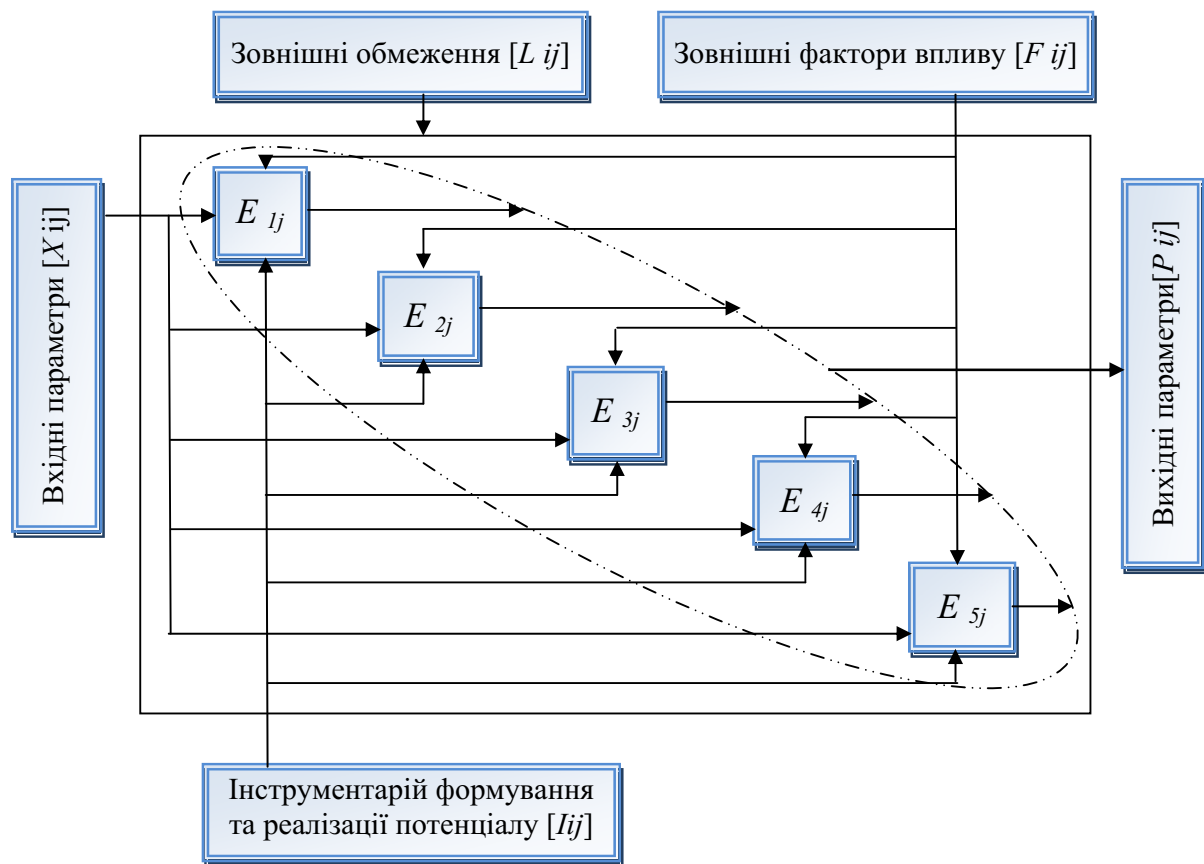
1-й рівень декомпозиції	2-й рівень декомпозиції	3-й рівень декомпозиції (окремі складові)
Виробничо-технологічний	Екологічний	Технічна складова (наявність природоохоронного та екологічно адаптованого обладнання)
		Технологічна складова (ресурсозберігаючі технології, рециклінг відходів, екологічна утилізація)
		Споживча складова (екологічний імідж, екологічна продукція)
		Інтелектуальна складова (екологічні знання, необхідні кадри)
		Фінансова складова
	Інноваційний	Потенціал впровадження інноваційних технологій
		Потенціал виробництва інноваційного продукту
	Логістичний	Потенціал логістики постачання
		Потенціал альтернативних постачальників
		Потенціал виробничої логістики
Маркетинговий	Товарний	Ціновий
		Потенціал якості продукції (послуги)
	Ринковий	Потенціал конкурентних переваг
	Збутовий	Потенціал платоспроможності покупців
		Потенціал постійних клієнтів
	Комунікаційний	Потенціал збутових мереж
		Потенціал іміджу підприємства
Трудовий	Кадровий	Потенціал структури персоналу
		Потенціал оплати праці
		Потенціал психологічного клімату
		Потенціал особистості керівника
		Потенціал особистості працівників
	Знанневий	Потенціал професійних знань
		Потенціал загальних знань
		Потенціал використання знань
Творчий	Потенціал креативного мислення	
	Потенціал цілей розвитку особистості	
Фінансовий	Інвестиційний	Потенціал інвестиційної привабливості
	Потенціал прибутковості	Потенціал реалізації продукції
		Потенціал величини та структури витрат
	Кредитний	Потенціал кредитоспроможності
Потенціал товарного кредитування		
Потенціал управління	Оргструктури	Потенціал раціонального закріплення функцій
		Потенціал стилю управління
	Мотиваційний	Потенціал цілей розвитку підприємства
		Потенціал матеріальних мотиваційних інструментів
		Потенціал нематеріальних видів мотивації
	Інформаційний	Потенціал інформаційної системи
Потенціал повноти інформації		

Інструментом, що забезпечує можливості формування, оцінки та аналізу різних сценаріїв управління потенціалом, є імітаційне моделювання, яке базується на методології системного аналізу [12]. Основними принципами системного моделювання є такі: інформаційної достатності, здійсненності, множинності моделей, агрегації і параметризації [13].

Метою моделювання потенціалу підприємства, як складної соціально-економічної системи є розробка, вибір і оптимізація параметрів сценаріїв ефективного розвитку потенціалу системи. Процес моделювання потенціалу необхідно здійснювати з урахуванням таких положень:

- планування параметрів потенціалу підприємства відбувається не від минулого через сьогодні до майбутнього, а від майбутнього до сьогодні;
- величина потенціалу на момент моделювання є наслідком формування та рівня реалізації потенціалу в минулому;
- максимально можливий рівень реалізації потенціалу в кожний даний момент визначаються досягнутим рівнем розвитку потенціалу підприємства, а рівень розвитку – ступенем реалізації сформованих в минулому можливостей [14];
- потенціал підприємства повинен бути «налаштований» під можливості, що відкриваються, і стратегічні завдання для того, щоб на основі обраних цілей і своєчасного їх корегування забезпечити конкурентні позиції на ринку [5];
- необхідна величина потенціалу визначається поставленими цілями розвитку, умовами та рівнем реалізації потенціалу;
- від рівня (ефективності) реалізації наявного потенціалу безпосередньо залежить необхідна для досягнення цілі величина потенціалу. Чим вищий рівень реалізації потенціалу, тим за інших рівних умов, необхідна менша величина потенціалу для досягнення цілі;
- формування потенціалу передбачає визначення необхідної величини кожної складової та достатньої загальної величини потенціалу а також гармонізацію його величини та структури. Якщо структурні складові потенціалу не гармонізовані за величиною, реалізуватись зможе тільки та величина потенціалу, яка відповідає рівню формування найменшої зі складових (за принципом слабкої ланки). Складові, величина яких сформована понад найменшу величину, будуть спричиняти неефективне використання ресурсів, накопичення запасів, іммобілізацію коштів тощо;
- не всі складові потенціалу можна оцінити кількісно та визначити їх необхідну величину.

Побудова концептуальної моделі потенціалу підприємства автором була проведена за етапами, наведеними в роботі [12]: було визначено тип системи, описані умови функціонування складної соціально-економічної системи, проведена її декомпозиція. Основною структурною частиною моделі є функціональний блок (рис. 1). У блоці за розробленими алгоритмами відбувається перетворення вхідної інформації у вихідну.

Джерело: авторська розробка.

Рис. 1. Концептуальна модель формування та реалізації потенціалу підприємства.

Для окремого функціонального блоку модель розвитку об'єкту описується матричним рівнянням:

$$[P ij] = [X ij] \times [E ij] \times [F ij] \times [L ij] \times [I ij], \quad (2)$$

де $[P ij]$ – вихідні параметри моделі (рівень досягнення цілей розвитку та реалізації місії);

$[X ij]$ – вхідні параметри (показники стану підприємства в динаміці);

$[E ij]$ – формалізовані елементи моделі (виробничо-технологічний, маркетинговий, трудовий, фінансовий потенціал, потенціал управління);

$[F ij]$ – зовнішні фактори впливу;

$[L ij]$ – зовнішні обмеження;

$[I ij]$ – інструментарій формування та реалізації потенціалу.

В моделі кожного функціонального блоку реалізується алгоритм, за структурою подібний рівнянню (2), але усередині блоків елементи та алгоритми їх формалізації можуть істотно відрізнятися, тобто матриці $[E ij]$ можуть бути різними за розмірами, структурою і змістом алгоритмів. Кожен функціональний блок, що відповідає одному з потенціалів, ділиться на наступному рівні ієрархії за таким же принципом, як і на верхньому рівні з використанням зовнішніх і внутрішніх потоків інформації. Такий методичний підхід дозволяє застосувати однаковий інтерфейс для моделей усіх рівнів ієрархії [12].

Для кожного блоку декомпозиції економічної системи розроблені алгоритми, які формалізовані у вигляді пакету комп'ютерних програм. Усередині блоку формуються варіанти розвитку, тобто при кожній сукупності вхідної інформації, управлінських дій і ресурсів на виході можливе отримання декількох варіантів за кожним вхідним потоком.

Висновки. Потенціал підприємства є його властивістю, що визначає можливості підприємства досягати поставлених цілей. Моделювання процесів формування і реалізації потенціалу підприємства є складною задачею, оскільки не всі елементи потенціалу піддаються формалізації, потенціал підприємства має безліч рівнів декомпозиції, кожен елемент потенціалу має свою динаміку та критерії розвитку. Тому моделювання потенціалу пропонується здійснювати з використанням інструментарію імітаційного моделювання. Сформована автором модель потенціалу дозволяє формалізувати процес управління формуванням та реалізацією потенціалу підприємства, за рахунок чого підвищується ефективність управління підприємством та рівень досягнення ним цілей розвитку. Подальші дослідження будуть спрямовані на формування моделей більш високих рівнів декомпозиції з метою підвищення адекватності моделі.

Список використаної літератури

1. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: Навчальний посібник / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблудська, О. О. Решетняк // К. : Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
2. Воронкова А. Е. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку [Текст] / А. Е. Воронкова, Ю. С. Погорелов // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №4(94). – С. 77-84.
3. Сімченко Н. О. Економічний розвиток підприємства: сутність та визначення [Електронний ресурс] / Н. О. Сімченко, А. В. Дакус // Електронне наукове видання «Актуальні проблеми економіки та управління», 2011. – Вип. 5. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/node/17>.
4. Масленикова Н. П. Управление развитием организации [Текст] / Н. П. Масленикова. – М. : Центр экономики и маркетинга, 2002. – 304 с.
5. Отенко І. П. Парадигма управління потенціалом соціально-виробничих систем [Текст] / І. П. Отенко // Економіка розвитку: Науковий журнал. – Х. : ХНЕУ, 2011. – № 4 (60) – С. 63-68.
6. Мельник Л. Г. Теория самоорганизации экономических систем: монография [Текст] / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2012. – 439 с.
7. Прангишвили И. В. Энтропийные и другие системные закономерности: Вопросы управления сложными системами [Текст] / И. В. Прангишвили. – М. : Наука, 2003. – 428 с.
8. Пригожин И. Философия нестабильности [Текст] / И. Пригожин // Вопросы философии. – 1991, № 6. – С. 46-52.
9. Пушной Г. С. Метод Системного Потенциала и Эволюционные Циклы [Електронний ресурс] / Г. С. Пушной. – Режим доступу: www.socintegrum.ru/msp06_1.pdf.
10. Капаруліна І. М. Підходи до формування потенціалу підприємства: доцільність застосування [Текст] / І. М. Капаруліна // Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19-21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 47-49.

11. Аветисян В. П. Формирование системы показателей для регулирования использования экономического потенциала предприятия [Электронный ресурс] / В. П. Аветисян, Л. В. Голощапова // Вестник СамГУ, № 10 (101). – 2012. – С. 103-109. Режим доступа: vestnik.samsu.ru/articles/101_15.pdf.
12. Петрова Т. В. Алгоритм и программное обеспечение модели диверсификации угольной отрасли угледобывающего региона в постреструктуризационный период [Электронный ресурс] / Т. В. Петрова. – Режим доступа: giab-online.ru/files/Data/.../3_Petrova_3st.pdf.
13. Гультияев А. К. MATLAB 5.3. Имитационное моделирование в среде Windows: Практическое пособие / А. К. Гультияев // СПб. : КОРОНА принт. – 2001. – 400 с.
14. Бабина О. Є. Розвиток економічної системи як процес реалізації її потенціалу/ О. Є. Бабина, О. О. Карпенко // Науковий журнал «Економіка розвитку», № 4 (68).– 2013. – С. 57-61.

CONCEPTUAL MODELING FRAMEWORK OF FORMATION AND IMPLEMENTATION PROCESSES OF ENTERPRISE POTENTIAL

Babyna Olena

Ph.D. in Economics, Professor of Economics and Management Department of Kyiv State Maritime Academy After Hetman Petro Konashevich-Sahaydachniy.

Abstract. *The development of economic system is the process of its potential evolution. That is why the investigation of the issues of potential management and process modeling of its formation and realization were and are of current interest. Potential management should be considered as constituent part of enterprise management. During its operation such problems are solved as evaluation of total potential value and its constituents; formation of sufficient and required potential value; its structural balance; effective realization of its potential.*

In the article partitioning of enterprise's constituents by functional parts was made. Among them are productive-technological, marketing, working, financial and management potential. During the partitioning innovative, informative, knowledgeable and ecological constituents were distinguished. They are the source of successful realization of enterprise strategy, risk minimization both operational and innovative activity under the conditions of modern society.

The tool that helps to form, evaluate and analyze different scripts of potential management is called simulation modeling. It bases on the methodology of system analysis. The author concluded the conceptual model of potential. It may partially form management process in forming and realization of enterprise potential. Due to this fact the effectiveness of enterprise management and level achievement of its goals is growing. Required potential value of enterprise is defined by set goals of development, conditions and level of potential realization. And the process of potential formation provides the definition of required value of each constituent and the balance between its value and structure.

Key words: *enterprise potential, social–economical system, partitioning of potential constituents, model of formation and realization of enterprise potential.*

Referances

1. Voronkova A.E. Potentsial pidpryyemstva yak osnova yoho dovhostrokovoho rozvytku [Tekst] / A. E. Voronkova, Yu.S.Pohorelov // Aktual'ni problemy ekonomiky. – 2009. – № 4 (94). – s. 77-84.
2. Simchenko N. O. Ekonomichnyy rozvytok pidpryyemstva: sutnist' ta vyznachennya [Elektronnyy resurs] / N. O. Simchenko, A.V. Dakus // Elektronne naukove vydannya «Aktual'ni problemy ekonomiky ta upravlinnya», 2011. – Vyp. 5. – Rezhym dostupu: <http://probl-economy.kpi.ua/node/17.3>.
3. Maslenikova N. P. Upravlenie razvitiem organizatsii [Tekst] / N. P. Maslenikova. – M. : Centr ekonomiki i marketinga, 2002. – 304 s.

4. Otenko I. P. Paradyhma upravlinnia potentsialom sotsialno-vyrobnychkykh system [Tekst] / I. P. Otenko // Ekonomika rozvytku: Naukovyi zhurnal.– Kh. : KhNEU, 2011. – № 4 (60) – S. 63-68.
5. Mel'nik L.G. Teoriâ samoorganizacii êkonomičeskikh sistem: monografiâ [Tekst] / L. G. Mel'nik. – Sumy: Universitetskaâ kniha, 2012. – 439 s.
6. Prangišvili I. V. Èntropijnye i drugie sistemnye zakonomernosti: Voprosy upravleniâ složnymi sistemami [Tekst] / I. V. Prangišvili. – M. : Nauka, 2003. – 428 s.
7. Prigožin I. Filosofîâ nestabil'nosti [Tekst] / I. Prigožin // Voprosy filosofii. – 1991, № 6. – s. 46-52.
8. Pušnoj G. S. Metod Sistemnogo Potenciala i Èvolúcionnye Cikly [Elektronnij resurs] / G. S. Pušnoj. – Režim dostupu: www.socintegrum.ru/msp06_1.pdf.
9. Kaparulina I. M. Pidkody do formuvannia potentsialu pidprijemstva: dotsilnist zastosuvannia [Tekst] / I. M. Kaparulina // Mizhnarodna stratehiia ekonomichnoho rozvytku rehionu: materialy III Mizhnarodnoi naukovopraktyčnoj konferentsii, m. Sumy, 19-21 chervnia 2012 roku / za zah. red. O. V. Prokopenko. – Sumy : SumDU, 2012. – С. 47-49.
10. Bachevskiy B. Ye. Potentsial i rozvytok pidprijemstva: Navchalnyi posibnyk / B. Ye. Bachevskiy, I.V. Zablodska, O. O. Reshetniak // K. : Tsentр uchbovoi literatury, 2009. – 400 s.
11. Avetisân V. P. Formirovanie sistemy pokazatelej dlâ regulirovaniâ ispol'zovaniâ êkonomičeskogo potenciala predpriâtiâ [Elektronnij resurs] / V. P. Avetisân, L. V. Gološapova // Vestnik SamGU, № 10 (101). – 2012. – S. 103-109. Režim dostupu: vestnik.samsu.ru/articles/101_15.pdf.
12. Petrova T. V. Algoritm i programnoe obespečenie modeli diversifikacii ugol'noj otrasli ugledobyvaûšego regiona v postrestrukturizacionnyj period [Elektronnij resurs] / T. V. Petrova. – Režim dostupu: giabonline.ru/files/Data/.../3_Petrova_3st.pdf.
13. Gul'tâev A. K. MATLAB 5.3. Imitacionnoe modelirovanie v srede Windows: Praktičeskoe posobie / A. K. Gul'tâev // SPb. : KORONA print. – 2001. – 400 s.
14. Babyna O. Ye. Rozvytok ekonomichnoi systemy yak protses realizatsii yii potentsialu/ O. Ye. Babyna, O. O. Karpenko // Naukovyi zhurnal «Ekonomika rozvytku», № (68).– 2013. – S.57-61.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ ПРОЦЕССОВ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

Бабина Е. Е.

Кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры экономики и менеджмента Киевской государственной академии водного транспорта имени гетмана Петра Конашевича-Сагайдачного.

Аннотация. Развитие экономической системы является процессом эволюционной реализации ее потенциала. Поэтому исследования вопросов управления потенциалом и моделирования процессов его формирования и реализации были и остаются актуальными. Управление потенциалом следует рассматривать как часть (составляющую) управления предприятием, в процессе которой решаются такие задачи: оценка величины совокупного потенциала и его составляющих; формирование достаточной и необходимой величины потенциала; гармонизация его структуры; обеспечение эффективной реализации потенциала.

В статье проведена декомпозиция его составляющих по функциональным элементам, среди которых выделены: производственно-технологический, маркетинговый, трудовой, финансовый потенциал и потенциал управления. В процессе декомпозиции выделена инновационная, информационная, экологическая и составляющая знаний, что в условиях развития современного общества является залогом успешной реализации стратегии предприятия, минимизации рисков, как операционной, так и инвестиционной деятельности.

Инструментом, который обеспечивает возможности формирования, оценки и анализа разных сценариев управления потенциалом, является имитационное моделирование, которое базируется на методологии системного анализа. Автором сформирована концептуальная модель потенциала, которая позволяет частично формализовать процесс

управления формированием и реализацией потенциала предприятия, за счет чего повышается эффективность управления предприятием и уровень достижения им целей развития. При этом необходимая величина потенциала предприятия определяется поставленными целями развития, условиями и уровнем реализации потенциала, а процесс формирования потенциала предусматривает определение необходимой величины каждой составляющей и гармонизацию его величины и структуры.

Ключевые слова: *потенциал предприятия, социально-экономическая система, декомпозиция составляющих потенциала, модель формирования и реализации потенциала предприятия.*